

เจ้าพ่อการตลาด : มุมมองในการพัฒนาหลักสูตร

ผู้แต่ง : ไกรฤทธิ บุญเกียรติ บริษัทศูนย์หนังสือกรุงเทพ จำกัด, 2532.

ผู้วิจารณ์ : นางพัชรินทร์ รอดสิน รหัส 57255909 นักศึกษาปริญญาเอก สาขาหลักสูตรและการสอน
(การสอนภาษาไทย)

บทนำ

เจ้าพ่อการตลาดเป็นผลงานเขียนประเภทนวนิยายของไกรฤทธิ บุญเกียรติ กล่าวถึงเรื่องราวชีวิตของผู้ชายคนหนึ่งคือ "สมชาย" ที่มีโอกาสเติบโตและก้าวหน้าทางธุรกิจจากอาชีพนักขาย แสดงให้เห็นความฉลาด การเป็นนักวางแผน นักวิเคราะห์ นักการตลาด ตลอดจนแสดงให้เห็นกลยุทธ์ในการต่อรองต่างๆทางธุรกิจ เล่ห์เหลี่ยมการค้า ซึ่งมีทั้งความสำเร็จและความล้มเหลวในเชิงธุรกิจ มุมมองความคิดของชีวิตที่ผ่านทั้งความล้มเหลวและความสำเร็จสูงสุด และสุดท้ายของชีวิตคือการตัดสินใจเข้าสู่เส้นทางที่สงบแห่งพระพุทธศาสนา

สิ่งสำคัญที่ปรากฏในเรื่องเห็นได้ชัดเจนและมีประโยชน์ต่อวงการศึกษามีประโยชน์ต่อนักวางแผนทางการศึกษา นักพัฒนาหลักสูตร คือ การวิเคราะห์ผู้บริโภค และการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ซึ่งเรื่องเจ้าพ่อการตลาดแสดงให้เห็นว่าการศึกษามีความสำคัญทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน รวมทั้งประสบการณ์ที่ผ่านมาในชีวิตของตัวละครเป็นส่วนสำคัญเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน ทำให้การวิเคราะห์ตรงประเด็น สามารถวางแผน โดยใช้กลยุทธ์ต่างๆ จนประสบความสำเร็จในชีวิตได้

คำว่า กลยุทธ์ หมายถึง วิธีการหรือแนวทางที่คิดขึ้นอย่างรอบคอบ มีลักษณะเป็นขั้นตอน มีความยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเอาชนะคู่แข่งขั้นหรือเพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ ความหมายของคำนี้ อาจหมายถึง **Strategy**

คุณสมบัติอีกประการหนึ่งที่ทำให้ "สมชาย" ประสบความสำเร็จในการเป็นนักขาย คือ การเป็นคนมีวิสัยทัศน์กว้างไกล สังเกตได้จากบทสนทนาที่สมชายพูดกับเพื่อน ที่ว่า "ผลิตภัณฑ์ใหม่จะเพื่อน อิกไม่กี่สัปดาห์กันจะทำให้ทุกบ้านมีผลซัฟฟอกใช้จนทั่ว"(เจ้าพ่อการตลาด:15-16)จากบทสนทนาข้างต้นแสดงให้เห็นว่าสมชายเป็นคนที่มีล้ำคิด กล้าทำในสิ่งใหม่ที่แตกต่าง จุดนี้เป็นจุดที่สำคัญที่ทำให้เขาประสบความสำเร็จ

การสะท้อนแนวคิดปรัชญาการศึกษา จากหนังสือเจ้าพ่อการตลาด

แนวความคิดปรัชญาการศึกษาพื้นฐานที่ปรากฏในเรื่อง ได้แก่ปรัชญาพัฒนาการนิยมซึ่งเกิดในประเทศอังกฤษในคริสต์ศตวรรษที่ 17 มีชื่อเรียกต่าง ๆ กัน เช่น **Experimentalism,Pragmatism,**

Instrumentalism คำว่าพัฒนา หรือ **Progressive** หมายถึง ก้าวหน้าเปลี่ยนแปลง ไม่หยุดอยู่กับที่สาระสำคัญของความเป็นจริงและการแสวงหาความรู้ไม่หยุดนิ่งอยู่กับที่ แต่จะเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาและสิ่งแวดล้อมบุคคลสามารถแสวงหาความรู้ได้จากประสบการณ์ ประสบการณ์จะนำไปสู่ความรู้และความรู้เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง ปรักษณนี้เน้นกระบวนการแนวทางการศึกษาจึงต้องพยายามปรับปรุงให้สอดคล้องกับกาลเวลาและภาวะแวดล้อมจึงต้องหาทางปรับปรุงการศึกษาอยู่เสมอ เพื่อนำไปสู่การค้นพบความรู้ใหม่ๆ(บรรจง จันทรสา2522 : 244)ปรักษณนี้อาจเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าปรักษณาประสบการณ์นิยม (**Experimentalism**)

แนวความคิดทางการศึกษา มีแนวคิดว่าการศึกษาคือชีวิตมิใช่เป็นการเตรียมตัวเพื่อชีวิต หมายความว่า การที่จะมีชีวิตอยู่อย่างมีความสุขจะต้องอาศัยการเข้าใจความหมายของประสบการณ์นิยมนั้น ผู้เรียนจึงควรจะได้เรียนรู้ในสิ่งที่เหมาะแก่วัยของเขาและสิ่งที่จัดให้ผู้เรียนเรียนควรจะเป็นไปในทางที่ก่อให้เกิดประสบการณ์ที่ผู้เรียนสามารถเข้าใจปัญหาชีวิตและสังคมในปัจจุบันและหาทางปรับตัวให้เข้ากับภาวะที่เป็นจริงในปัจจุบัน (**Kneller 1971 :48 – 53**)

ก. จุดมุ่งหมายของการศึกษา ปรักษณาการศึกษาพัฒนาการนิยมไม่มีจุดมุ่งหมายที่ตายตัวเพราะชีวิตเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอตามกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกวัตถุประสงค์ของการศึกษาก็เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนเกิดแนวทางในการแก้ปัญหาแต่ละครั้งและเป็นวิถีทางให้เกิดการเรียนรู้ที่ใหม่กว่าต่อไปไม่มีที่สิ้นสุดส่วนผู้เรียนจะต้องพัฒนาตนเองทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาควบคู่กันไปเรียนรู้ตามความถนัดและความสนใจสามารถนำความรู้ไปปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้อย่างมีความสุขสามารถแก้ปัญหาได้ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้และมีวินัยในตนเอง (**Self-discipline**)

ข. องค์ประกอบของการศึกษา

1) หลักสูตร ปรักษณนี้ต้องการให้ผู้เรียนเรียนจากประสบการณ์ในชีวิตจริงเป็นประสบการณ์ที่สัมพันธ์กับสังคมหลักสูตรจึงครอบคลุมชีวิตประจำวันทุกรูปแบบที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมในประสบการณ์การเรียนรู้ทุกรูปแบบหลักสูตรจะเน้นวิชาที่เสริมสร้างประสบการณ์ทางสังคมตลอดจนชีวิตประจำวันความสำคัญของการศึกษาจะพิจารณาในแง่ของวิธีการที่นำมาใช้

2) ครู ไม่เป็นผู้ออกคำสั่งแต่ทำหน้าที่ในการแนะแนวทางให้แก่ผู้เรียนแล้วจัดประสบการณ์ที่ดีที่เหมาะสมให้แก่ผู้เรียน ครูจะต้องมีความรู้และประสบการณ์อย่างกว้างขวางรู้จักผู้เรียนเป็นอย่างดีและยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลและวางแผนให้เกิดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับความสามารถและความ

ต้องการของผู้เรียนจัดสภาพใน โรงเรียนและในห้องเรียนให้พร้อมที่จะศึกษาเล่าเรียนให้ได้ประสบการณ์ตามที่ต้องการ

3) นักเรียน ปรัชญานี้ให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนมาก ถือว่าผู้เรียนแสวงหาประสบการณ์และพร้อมที่จะรับประสบการณ์ (เมธีปิ่นธนาพันธ์ 2523 : 90) ผู้เรียนจะได้ประสบการณ์ด้วยการลงมือกระทำด้วยตนเอง (Learning by doing) ผู้เรียนจะต้องมีอิสระในการเลือกตัดสินใจและต้องทำงานร่วมกัน (Participation) เพื่อให้การเรียนการสอนตรงกับความถนัดความสนใจและความสามารถของผู้เรียน

4) โรงเรียน ทำหน้าที่เป็นแบบจำลองสังคม โดยเฉพาะแบบจำลองที่สังคมของชีวิตและประสบการณ์ในสังคมโดยการจัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับบุคลิกภาวะของผู้เรียนในแต่ละกลุ่มเริ่มจากการเรียนรู้พื้นฐานของสังคม ลักษณะอื่นๆของสังคมโดยให้ผู้เรียน ได้มีการเรียนรู้สิ่งแปลกๆ ใหม่ๆมีความพร้อมมีความรู้จัก และเข้าใจสังคมอย่างดี(ศักดิ์ปรากรค์ประทานพร 2523 : 64 - 65)

5) กระบวนการเรียนการสอน ให้ผู้เรียนมีบทบาทมากที่สุด การเรียนเป็นเรื่องการกระทำ (Doing) มากกว่ารู้ (Knowing) การเรียนการสอนจึงให้ผู้เรียนลงมือกระทำเพื่อให้เกิดประสบการณ์และการเรียนรู้ การกระทำทำให้สามารถแก้ปัญหาได้ครูต้องจัดประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

จากแนวคิดของตัวละครหลักในเรื่อง เจ้าพ่อการตลาด คือ "สมชาย" มีหลักการพัฒนาตนเองอย่างไม่หยุดนิ่ง หลักการดำเนินงาน การเรียนรู้เปลี่ยนไปตามเวลาและสิ่งแวดล้อมรอบข้างเขาสามารถแสวงหาความรู้ได้จากประสบการณ์ ซึ่งประสบการณ์ที่ได้รับนำไปสู่ความรู้และความรู้เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องซึ่งมีความสอดคล้องกับปรัชญาพัฒนาการนิยมเมื่อพิจารณาชีวิตในวัยเด็กจะเห็นว่า เขาเป็นคนเรียนหนังสือไม่ค่อยดี แต่มีความสามารถด้านค้าขายและเก่งภาษา ลักษณะนี้สำคัญมาก ทำให้เห็นมุมมองเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรใน โรงเรียนของเราได้ กล่าวคือ เด็กมีความหลากหลาย แตกต่างกัน การจัดทำหลักสูตรในยุคนี้จึงไม่ควรมุ่งเน้นพัฒนาให้เด็กเก่งแต่อย่างเดียว เพราะความสามารถด้านการขายและภาษามีความสำคัญมาก จะทำให้นักเรียนก้าวเข้าสู่อาชีพที่ยั่งยืนและประสบความสำเร็จได้ เรื่องของภาษามีความสำคัญเพราะเป็นเครื่องมือที่จะทำให้เราสื่อสารกับคนรอบข้าง ทุกเชื้อชาติรู้เรื่องและเข้าใจกันได้ การทำการค้าหรือการติดต่อสัมพันธ์ด้านต่างๆ จึงเกิดตามมา

เมื่อสมชายได้ไปศึกษาต่อเกี่ยวกับการบริหารธุรกิจชั้นสูงที่ประเทศอังกฤษ เขาได้เรียนรู้การเข้าสังคมและเทคนิควิธีการต่างๆ จากประสบการณ์อันหลากหลายของแต่ละคน และได้เรียนรู้จากการเข้าทำงานกับบริษัทแม่ที่อังกฤษ เขารู้ว่าในยุคนี้ผู้บริหารเป็นใหญ่ คือผู้บริหารมีทางเลือกหลากหลาย และ

บริษัทต่างๆ ต่างก็มีกลยุทธ์มากมาย เขาจึงต้องทำการตลาดเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคที่ต่าง
วัย จากประเด็นนี้ นักพัฒนาหลักสูตรควรตระหนักว่า นักเรียนของเราเปรียบเหมือนผู้บริโภค (ผู้รับบริการ)
ซึ่งมีหลากหลายวัย มีความต้องการแตกต่างกัน ขณะเดียวกันบริษัทก็เปรียบเหมือนโรงเรียน ในปัจจุบันมี
การแข่งขันด้านธุรกิจการศึกษาสูงมาก ทั้งโรงเรียนในภาครัฐและเอกชน ดังนั้นหลักสูตรที่ดีควร
ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้ และสามารถส่งเสริมศักยภาพที่แตกต่างกันของผู้เรียนได้ ดังเช่น
สมชายมีการวิเคราะห์ตลาดตั้งแต่สภาพสังคม พฤติกรรมการบริโภคและแนวโน้มเศรษฐกิจ เพื่อนำข้อมูล
ต่างๆ มาวางแผนการตลาดซึ่งการวิเคราะห์ตลาดก็เพื่อให้ธุรกิจประสบความสำเร็จ วิธีการนี้ก็เหมือนกับ
การหา **Need Assessments** การจัดการศึกษาต้องสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นทั้งของเด็กและของ
สังคมการศึกษาจึงจะประสบความสำเร็จ เพราะฉะนั้นก่อนการพัฒนาหลักสูตรจึงต้องมีการหา **Need
Assessments** อย่างจริงจังการศึกษาจึงจะตอบสนองความต้องการที่แท้จริง

เมื่อชีวิตของ "สมชาย" ก้าวขึ้นเป็นผู้นำของประเทศปาซิฟิก เป็นยุคของเศรษฐกิจตกต่ำและเกิด
การเรียนร้องประชาธิปไตยกันมาก จะเห็นว่า ยุคนี้มีความสอดคล้องกับแนวความคิดปรัชญาการศึกษา
ปฏิรูปนิยม (Reconstructionism) ซึ่งมีพื้นฐานแนวความคิดที่พัฒนามาจากปรัชญาพัฒนาการนิยมหรือ
ปฏิบัตินิยม ซึ่งมีความเชื่อว่า ความรู้ ความจริงเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ความรู้เป็นเครื่องมือในการ
แก้ปัญหาปรัชญาพัฒนาการนิยมเน้นความสำคัญของการพัฒนาผู้เรียนส่วนปรัชญาการศึกษาปฏิรูปนิยม
มีแนวความคิดว่าผู้เรียนมิได้เรียนเพื่อมุ่งพัฒนาตนเองเพียงอย่างเดียวแต่ต้องเรียนเพื่อนำความรู้ไปพัฒนา
สังคมให้สังคมเป็นสังคมประชาธิปไตยอย่างแท้จริงคำว่า ปฏิรูป หรือ Reconstruct หมายถึง บูรณะ การ
สร้างขึ้นมาใหม่หรือทำขึ้นใหม่ เน้นการสร้างสังคมใหม่ เพราะว่าสังคมขณะนั้นมีปัญหาต่างๆมากมาย ทั้ง
ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและการเมืองการศึกษาจึงมีบทบาทในการเป็นเครื่องมือสร้างสังคมและ
วัฒนธรรมที่ดีงามขึ้นมาใหม่ เป็นสังคมในอุดมคติ ที่มีความเพียบพร้อม และจะต้องทำอย่างรีบด่วน

เกี่ยวกับแนวคิดทางการศึกษา เนื่องจากการศึกษามีความสัมพันธ์กับสังคมอย่างแยกไม่ออก
การศึกษาจึงควรนำสังคมไปสู่สภาพที่ดีที่สุดการศึกษาต้องทำให้ผู้เรียนเข้าใจและมุ่งมั่นที่จะสร้างสังคม
อุดมคติขึ้นมาให้เหมาะสมกับพื้นฐานทางวัฒนธรรมและภาวะทางเศรษฐกิจของโลกยุคใหม่

ก. จุดมุ่งหมายของการศึกษาการศึกษาจะต้องมุ่งมั่นที่จะสร้างสรรค์ระบบสังคมขึ้นมาใหม่จาก
พื้นฐานเดิมที่มีอยู่ และสังคมใหม่ที่สร้างขึ้นนั้นจะต้องอยู่บนรากฐานของประชาธิปไตยการศึกษาจะต้อง
ส่งเสริมการพัฒนาสังคมให้ผู้เรียนนำความรู้ไปพัฒนาสังคมโดยตรง

ข. องค์ประกอบของการศึกษา

1) หลักสูตร เนื้อหาวิชาที่นำมาบรรจุไว้ในหลักสูตรจะเกี่ยวกับปัญหาและสภาพของสังคมเป็นส่วนใหญ่จะเน้นวิชาสังคมศึกษา เช่นกระบวนการทางสังคมการดำรงชีวิตในสังคม สภาพเศรษฐกิจและการเมืองวิทยาศาสตร์ในชีวิตประจำวัน ศิลปะในชีวิตประจำวัน สิ่งเหล่านี้จะทำให้มีความเข้าใจในกลไกของสังคม และสามารถหาแนวทางในการสร้างขึ้นมาสังคมใหม่

2) ครูทำหน้าที่รวบรวม สรุป วิเคราะห์ปัญหาของสังคมแล้วเสนอแนวทางให้ผู้เรียนแก้ปัญหาของสังคมครูจะต้องให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการคิดพิจารณาในการแก้ปัญหาต่างๆและเห็นความจำเป็นที่จะต้องสร้างสรรค์สังคมขึ้นมาใหม่และเชื่อมั่นว่าจะกระทำได้โดยวิถีทางแห่งประชาธิปไตย

3) ผู้เรียน ประชาชนนี้เชื่อว่า ผู้เรียนคือผู้ที่มีความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหาสังคม และความยุติธรรมดังนั้นผู้เรียนจะได้รับการปลูกฝังให้ตระหนักในปัญหาสังคมเรียนรู้วิธีการทำงานร่วมกันเพื่อการแก้ปัญหาสังคมผู้เรียนจะได้รับการเรียนรู้เทคนิควิธีการต่างๆที่จะนำมาเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาของสังคม แล้วให้ผู้เรียนหาข้อสรุปและตัดสินใจเลือก (Kneller 1971 : 36)

4) โรงเรียน ตามปรัชญาการศึกษาปฏิรูปนิยมโรงเรียนจะมีบทบาทต่อสังคมโดยตรงโดยมีส่วนในการรับรู้ปัญหาของสังคม ร่วมกันแก้ปัญหาของสังคมรวมทั้งสร้างสังคมใหม่ที่เหมาะสม ดึงงาม โรงเรียนจะต้องไฝ่หาว่าอนาคตของสังคมจะเป็นเช่นไร แล้วนำทางให้ผู้เรียนไปพบกับสังคมใหม่โดยให้การศึกษาแก่ผู้เรียนเพื่อพร้อมที่จะวางแผนให้กับสังคมใหม่และโรงเรียนจะต้องมีบรรยากาศในการเป็นประชาธิปไตย ยอมรับฟังความคิดเห็นของคนส่วนใหญ่และเปิดโอกาสให้คนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการคิดวางแผนและดำเนินการเป้าหมายของโรงเรียนคือ โรงเรียนชุมชน (Community school)

5) กระบวนการเรียนการสอน มีลักษณะคล้ายกับปรัชญาการศึกษาพัฒนาการนิยม คือให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง และลงมือกระทำเองสามารถมองเห็นปัญหาและเข้าใจเรื่องราวต่างๆ ด้วยตนเอง โดยใช้วิธีการต่างๆหลายวิธี เช่นวิธีการทางวิทยาศาสตร์ (Scientific method) วิธีการโครงสร้าง (Project method) และวิธีการแก้ปัญหา (Problem solving) เป็นเครื่องมือ

นอกจากนั้นแล้ว ชีวิตของสมชายยังสอนในเรื่องของนิรันดรนิยม/สัจนิยม (Perennialism) ที่ว่ามนุษย์มีความสามารถในการใช้เหตุผล การควบคุมตนเอง รู้จักจดจำ และตั้งใจทำสิ่งต่างๆเพราะเชื่อมั่นเสมอว่า อนาคตทางด้านการศึกษาจะก้าวไกล หรือหยุดชะงักก็เพียงแต่การที่เราได้ลงมือปฏิบัติ มีเหตุมีผลของการกระทำและตั้งใจทุ่มเทกับมันให้มากที่สุด

นอกจากนี้จากแนวการดำเนินเรื่อง จะเห็นว่า ชีวิตของสมชายเขาได้กำหนดด้วยตัวเองและมีทางเดินที่ตนเองเลือกเดิน ซึ่งสอดคล้องกับหลักปรัชญาการศึกษาอัตถิภาวนิยม/สภาวะนิยม (Existentialism) ที่มนุษย์แต่ละคนเป็นผู้กำหนดหรือแสวงหาลึ่กสำคัญ และตัดสินใจด้วยตนเองทำให้เกิดเสรีภาพในการเรียนรู้ให้รู้จักตนเองมากขึ้น ซึ่งสมชายก็เป็นเพียงเด็กมัธยมได้คนหนึ่งที่มีชีวิตธรรมดาๆ ได้เข้ามาในเมืองกรุง พัฒนาตนเองเลือกที่จะเรียนและทำงาน โดยเริ่มจากการเป็นเซลล์แมนขายผงซักฟอกแต่ชีวิตก็พลิกผันจนได้พัฒนาตนในการศึกษาต่อในหลักสูตรเกี่ยวกับการบริหารธุรกิจชั้นสูงที่ประเทศอังกฤษ เป็นการวางรากฐานของการก้าวเป็นประธานบริษัทใหญ่ทางด้านตลาดเครื่องอุปโภค บริโภค ได้รับไว้วางใจเป็นประธานสมาคมพันธ์นักธุรกิจไทย พร้อมนำอุดมการณ์แนวคิดและการได้รับโอกาสครั้งสำคัญของชีวิต ได้รับตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรีของประเทศปาซิฟิก แต่ท้ายสุดของการเปลี่ยนแปลง สมชายได้เลือกการดำเนินชีวิตในบั้นปลายชีวิตด้วยตัวเอง โดยเลือกบวชเรียนและรับใช้พุทธศาสนากลับมาเรียนรู้ตัวตนที่แท้จริงของตนเอง เลือกทางเดินเข้าสู่โลกทางธรรมในที่สุด

แนวความคิดพื้นฐานปรัชญานี้มีความสนใจและความเชื่อในเรื่องเกี่ยวกับการมีชีวิตอยู่จริงของมนุษย์ มนุษย์จะต้องเข้าใจและรู้จักตนเองมนุษย์ทุกคนมีความสำคัญและมีลักษณะเด่นเฉพาะตนเองทุกคนมีเสรีภาพที่จะเลือกตัดสินใจในการกระทำสิ่งใดๆ แต่จะต้องรับผิดชอบต่อการกระทำนั้น ปรัชญาอัตถิภาวนิยมนี้ยกย่องมนุษย์เหนือสิ่งอื่นใดส่งเสริมให้มนุษย์มีความเป็นตัวของตัวเองแต่ก็ต้องไม่มองข้ามเสรีภาพของผู้อื่นหมายถึงจะต้องเป็นผู้ใช้เสรีภาพบนความรับผิดชอบต่อส่วนรวม

ก. จุดมุ่งหมายของการศึกษา การศึกษาจะต้องทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจตนเองว่ามีความต้องการอย่างไร แล้วพัฒนาตนเองไปตามความต้องการอย่างอิสระเพื่อจะได้พัฒนาความเป็นมนุษย์ของตนเองได้อย่างเต็มที่ด้วยการเลือกเรียนได้ตามความพอใจ และมีความรับผิดชอบในสิ่งที่เลือกนอกจากนี้ยังมุ่งให้ผู้เรียนเป็นผู้มีวินัยในตนเอง (Self-discipline)

ข. องค์ประกอบของการศึกษา

1) หลักสูตร ไม่กำหนดตายตัวแต่ต้องเป็นหลักสูตรที่ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจตนเองได้ดีขึ้นเนื้อหาของหลักสูตรจะเน้นทางสาขามนุษยศาสตร์ (Humanities) เช่น ศิลปะปรัชญาวรรณคดี ประวัติศาสตร์ การเขียน การละคร จิตรกรรม ศิลปะประดิษฐ์นักปรัชญาเชื่อว่าวิชาเหล่านี้จะฝึกฝนผู้เรียนทางด้านสุนทรียศาสตร์ อารมณ์และศีลธรรม จริยธรรมอันดีงาม วิชาต่าง ๆ ไม่ได้จัดให้เรียนตายตัวแต่จะให้ผู้เรียนเลือกได้ตามความพอใจและความเหมาะสม เพื่อผู้เรียนจะได้พัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง

2) ครู มีบทบาทคล้ายกับปรัชญาพัฒนาการนิยม ทำหน้าที่คอยกระตุ้นหรือเร้าให้ผู้เรียนตื่นตัว

ให้เข้าใจตนเองสามารถใช้ความถนัดและความสามารถเฉพาะตัวออกมาให้เป็นประโยชน์ให้มากที่สุดครู จะให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนมาก ให้เสรีภาพและเคารพในศักดิ์ศรีของผู้เรียนให้ผู้เรียนรู้จักรับผิดชอบในการกระทำของตนเองและครูจะต้องเป็นผู้จริงจังในเรื่องที่สอนซื่อสัตย์และจริงจังต่อผู้เรียน

3) ผู้เรียน ถือว่าผู้เรียนเป็นผู้ที่สำคัญที่สุดในกระบวนการศึกษาและเชื่อว่าผู้เรียนเป็นผู้ที่มีความคิด มีความสามารถในตนเองมีเสรีภาพอย่างแท้จริง เป็นผู้ทีเลือกแนวทางที่จะพัฒนาตนเองด้วยตนเอง เพราะเป้าหมายการศึกษามีใช่เนื้อความรู้ มิใช่เพื่อสังคม แต่เพื่อผู้เรียนที่จะรู้จักตนเองเข้าใจตนเอง ด้านเหตุนี้แนวทางจริยธรรม และการประพฤติปฏิบัติต่างๆเป็นเรื่องส่วนบุคคลที่จะเลือกใช้ชีวิตทางใด แต่ทั้งนี้จะต้องมีวินัยในตนเองและรับผิดชอบต่อการกระทำและผลที่เกิดขึ้น (Power 1982 : 145 อ้างถึงใน อรสาสุขเปรม 2541)

4) โรงเรียนต้องสร้างบรรยากาศแห่งเสรีภาพทั้งในและนอกห้องเรียนและจัดสิ่งแวดล้อมให้ผู้เรียนเกิดความพอใจที่จะเรียน สร้างคนให้เป็นตัวของตนเองคือให้นักเรียนเลือกอย่างอิสระ ส่วนแนวทางในด้านจริยธรรมทางโรงเรียนจะไม่กำหนดตายตัวแต่จะให้ผู้เรียนได้เลือกแนวทางของผู้เรียน

5) กระบวนการเรียนการสอนเน้นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเป็นตัวของตัวเองมากที่สุดให้ผู้เรียนพบความเป็นจริงด้วยตัวเองเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกเรียนด้วยตนเองการเรียนจะต้องเรียนรู้จากสิ่งภายในก่อนหมายถึงต้องให้ผู้เรียนรู้ว่าตนเองพอใจอะไรมีความต้องการอะไรอย่างแท้จริงแล้วเลือกเรียนในสิ่งที่พอใจหรือต้องการกระบวนการเรียนการสอนจะเน้นการมีส่วนร่วมเป็นหลักสำคัญในการเรียนรู้ปรัชญาการศึกษาอัตถิภาวนิยมเป็นปรัชญาที่ทำลายแนวความคิดของคนรุ่นใหม่และได้แพร่หลายไปยังประเทศต่างๆในประเทศไทยได้มีการนำมาทดลองใช้ครั้งแรกที่โรงเรียนหมู่บ้านเด็กจังหวัดกาญจนบุรีเป็นความพยายามที่จะเปิด โอกาสให้นักเรียนได้มีอิสระเสรีภาพในเลือกเรียนวิชาต่างๆ ปัจจุบัน โรงเรียนนี้ยังดำเนินการสอนอยู่แต่ก็ปรับเปลี่ยนรูปแบบให้เหมาะสมและนับได้ว่าประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง

การสะท้อนจิตวิทยาการศึกษา

ในแง่มุมมองทางจิตวิทยาพบว่าเจ้าพ่อการตลาดมีแนวคิดสอดคล้องกับกลุ่มหน้าที่นิยม (Functionalism) ที่เชื่อว่ามนุษย์แต่ละคนประกอบไปด้วยกายกับจิตที่สัมพันธ์กันพร้อมมุ่งศึกษาสิ่งที่ช่วยให้มนุษย์ปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อมหรือแก้ปัญหาได้ดีและเน้นการศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของมนุษย์ด้วยผู้นำสำคัญของนักจิตวิทยากลุ่มหน้าที่นิยม ได้แก่ จอห์น ดิวอี้และวิลเลียม เจมส์ทั้งสองมีความเชื่อว่าสิ่งสำคัญที่ทำให้คนเราปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดีได้แก่ประสบการณ์ (experience) โดยเห็นว่า "การเรียนรู้เกิดขึ้นได้จากการกระทำ" (Learning by doing) ซึ่งเป็นการให้ความสำคัญกับประสบการณ์ของ

มนุษย์ซึ่งสอดคล้องกับเจ้าพ่อการตลาดที่แสดงให้เห็นว่าสมชายเรียนรู้ทั้งด้านการศึกษา และวิถีชีวิต การทำงานจากประสบการณ์เป็นสำคัญ แม้ในช่วงปลายของชีวิต “ประสบการณ์” ของสมชายยังชี้นำหนทางในเบื้องปลายสู่ร่มกาสาวพัสตร์

นอกจากนี้ยังมีส่วนที่แสดงให้เห็นว่าสมชายก็ใช้จิตวิทยามนุษยนิยมในการดำเนินชีวิตเห็นได้ชัดเจนทุกตอนเนื่องจากสมชายเป็นคนที่เชื่อมั่นในตนเองและคิดว่าตนเองต้องทำได้ และเขามีลักษณะของการแสวงหาความสำเร็จอยู่ตลอดเวลา เช่น ตั้งแต่สมัยที่เป็นเซลส์แมนขายผงซักฟอกใหม่ๆมีเพื่อนค้ำค้ำว่าไม่สำเร็จ แต่สมชายเชื่อมั่นและตั้งใจว่าเขาจะทำให้คนทั้งประเทศรู้จักและใช้ผงซักฟอก และเขาก็สามารถทำได้จริง หรือตอนที่เขาไปเรียนเขาก็มีความตั้งใจจริงว่าเขาต้องประสบความสำเร็จ ดังความว่า “เขาตระหนักดีว่าหน้าที่หลักของเขาคือเรียนให้จบและให้ดีที่สุด” (เจ้าพ่อการตลาด:42)

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ มาสโลว์ (Maslow) ซึ่งแบ่งความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ออกเป็น 5 ชั้น ได้แก่ 1) ความต้องการทางร่างกาย หิว กระหาย เพศ 2) ความต้องการทางความปลอดภัย 3) ความต้องการทางความรัก 4) ความต้องการทางเกียรติ ชื่อเสียง และ 5) ความต้องการในการยอมรับความสามารถ

เมื่อพิจารณาทฤษฎีความต้องการของ มาสโลว์ จะเห็นได้ว่า สมชาย มีความต้องการทางเกียรติยศ ชื่อเสียง และเป็นที่ยอมรับในสังคม ประกอบกับเป็นบุคคลที่มีศักยภาพทางด้านร่างกาย สุขภาพแข็งแรง มีวุฒิภาวะทั้งทางร่างกายและจิตใจ แสดงให้เห็นว่าเป็นบุคคลที่มีความพร้อมในระดับสูง และเป็นบุคคลที่มีวุฒิภาวะสูง สมชายสามารถควบคุมอารมณ์ ความรู้สึก และเห็นคุณค่าของการศึกษาเล่าเรียน และทำงานให้เห็นเชิงประจักษ์ในที่สุดก็ประสบความสำเร็จ

เมื่อพิจารณาในแง่ของทฤษฎีสังคม จะเห็นว่าตรงกับทฤษฎีการเรียนรู้สังคมเชิงพุทธิปัญญา (Social Cognitive Learning Theory) ของ ศาสตราจารย์บันดูรา (Bandura, 1963) ซึ่งมีความเชื่อว่าการเรียนรู้ของมนุษย์ส่วนมากเป็นการเรียนรู้โดยการสังเกตหรือการเลียนแบบ จึงเรียกการเรียนรู้จากการสังเกตว่า “การเรียนรู้โดยการสังเกต” หรือ “การเลียนแบบ” และเนื่องจากมนุษย์มีปฏิสัมพันธ์ (interact) กับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบๆ ตัวอยู่เสมอ บันดูราเรียกว่า ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Cognitive Learning Theory) ซึ่งให้ความสำคัญของการปฏิสัมพันธ์ของอินทรีย์และสิ่งแวดล้อมและถือว่าการเรียนรู้เป็นผลของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและสิ่งแวดล้อม โดยผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อกันและกัน บันดูราเชื่อว่าทั้งบุคคลที่ต้องการจะเรียนรู้และสิ่งแวดล้อมเป็นสาเหตุของ พฤติกรรม

แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ Bruner's Theory of Discovery learning ที่ว่าการเรียนรู้โดยการค้นพบ โดย เจอโรม เอส.บรุนเนอร์ (Bruner) นักจิตวิทยาชาวเยอรมัน ได้เสนอทฤษฎีการเรียนรู้ของมนุษย์ที่ต้องอาศัยกระบวนการคิด ที่เรียกว่า การเรียนรู้โดยการค้นพบ การเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนได้ประมวลความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร จากการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม โดยที่บุคคลจะต้องมีการสำรวจ ทำความรู้จัก เข้าใจสิ่งแวดล้อมก่อน มนุษย์ไม่สามารถรับรู้สิ่งแวดล้อมทั้งหมดในชีวิต แต่เป็นการเลือกรับรู้(Selective perception) ซึ่งได้รับการผลักดันมาจากแรงจูงใจภายใน (Inner motivation) ซึ่งเป็นแรงผลักดันให้เกิดพฤติกรรมสำรวจสภาพแวดล้อม และเป็นสิ่งสำคัญที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ด้วยการค้นพบกระบวนการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ซึ่งเริ่มจากการสัมผัสสิ่งแวดล้อม การเลือกรับรู้ การใส่ใจ ตลอดถึงการค้นพบ ส่วนแต่เกี่ยวข้องกับกระบวนการคิดทั้งหมด ดังเช่น สมชายเมื่อเขาต้องรับตำแหน่งผู้ว่าราชการน้ำมัน เขาต้องเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมรอบด้านมากมาย ต้องทำความเข้าใจกับสิ่งแวดล้อม ต้องเรียนรู้จากการสังเกต การสำรวจ ต้องเรียนรู้เกี่ยวกับคุณภาพของน้ำมันดิบ ซึ่งเมื่อน้ำมันต่างกันจะมีราคาแตกต่างกันตามสภาพภูมิประเทศและสิ่งแวดล้อมที่มีน้ำมันอยู่ ส่วนผสมในน้ำมันจะเกี่ยวข้องกันพื้นที่หรือสิ่งแวดล้อมนั้นๆ และจากสภาวะการณ์ที่เป็นอยู่ เขาวิเคราะห์ว่า ประเทศไทยจะเกิดปัญหาน้ำมันขาดแคลน เขาจึงยอมแลกเปลี่ยนเจรจาขายอาวุธให้กับนายพลซาโต้เพื่อแลกกับน้ำมันดีเซล ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่เป็นอยู่

เจ้าพ่อการตลาดผู้มองในการจัดการศึกษา

เมื่อพิจารณาการทำงานของสมชาย จากเรื่องเจ้าพ่อการตลาด พบว่า มีลักษณะการดำเนินการที่เป็นระบบ แสดงถึง ผลผลิตรวมย่อมเกิดจากการประสานงานกันหลายๆ หน่วย แต่ละหน่วยมีระบบการทำงานตามบทบาทหน้าที่ที่แตกต่างกัน ผลผลิตจะไหลจากหน่วยการผลิต (กระบวนการ) หนึ่งไปสู่อีกหน่วยการผลิต หรือกระบวนการหนึ่งอย่างครบวงจร ไม่มีที่สิ้นสุด และองค์ประกอบต่างๆ มีปฏิสัมพันธ์กันมีการปฏิบัติงานแลกเปลี่ยนข่าวสาร เพื่อบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยทั่วไปคนเรามีความเข้าใจเกี่ยวกับระบบในสรรพสิ่งที่อยู่ในโลกที่สอดคล้องกับทฤษฎีระบบอยู่แล้ว เพียงแต่ความสามารถในการทำได้ดีในระดับที่ต่างกันสอดคล้องกับ อุทัย บุญประเสริฐ (2539 : 20) ที่แสดงแนวคิดเกี่ยวกับวิธีการเชิงระบบหรือเทคนิคเชิงระบบ (System Approach) หมายถึง วิธีการนำเอาความรู้เรื่องระบบเข้ามาเป็นกรอบช่วยในการค้นหาปัญหา กำหนดวิธีการแก้ปัญหา และใช้แนวทางความคิดเชิงระบบช่วยในการตัดสินใจแก้ปัญหาซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหาขั้นที่ 2 วิเคราะห์ปัญหาขั้นที่ 3 เลือกและ

ออกแบบทางเลือกเพื่อแก้ปัญหาขั้นที่ 4 นำไปใช้และทดสอบ เพื่อทราบผลที่ได้จากการปฏิบัติและขั้นที่ 5 ทำการประเมินผลเพื่อปรับปรุงระบบก่อนนำไปใช้จริง

หากจะประยุกต์ใช้วิธีการเชิงระบบเพื่อออกแบบการเรียนการสอนสามารถดำเนินการได้ดังนี้ (Husen and Postlethwaite, 1994)

ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหาโดยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลในด้านงานหรือกิจกรรมเนื้อหาวิชาและ ผู้เรียนกำหนดเป็นปัญหาโดยแสดงในรูปจุดประสงค์การเรียนการสอน

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์ปัญหาเพื่อกำหนดทางเลือกในรูปวิธีการหรือสื่อ เพื่อการแก้ปัญหาการเรียน การสอนที่กำหนดไว้

ขั้นที่ 3 เลือกและออกแบบทางเลือกเพื่อแก้ปัญหา เพื่อกำหนดเป็นแผนการเรียนการสอนซึ่งเป็น ระบบของวิธีการหรือสื่อ

ขั้นที่ 4 นำแผนการเรียนไปใช้และทดสอบ เพื่อหาผลที่ได้จากการปฏิบัติ

ขั้นที่ 5 ทำการประเมินผลเพื่อปรับปรุงระบบก่อนนำไปใช้จริง

นอกจากนี้ จะเห็นได้ว่า สมชาย ทำงานอย่างหนักเขาเรียนรู้และพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา รู้จัก การทำความเข้าใจ การสนทนาแลกเปลี่ยน การแสดงความคิดเห็นร่วมกัน ดังจะเห็นได้จากที่สมชายใน ฐานะผู้นำประเทศปาซิเฟียร่วมประชุมกับคณะรัฐมนตรี และลงข้อสรุปก่อนปิดการประชุมเกี่ยวกับทิศทาง ในการบริหารประเทศ ความว่า

"...ผมคิดว่าพวกเราได้ประโยชน์และเรียนรู้แนวความคิดเห็นของกันและกันมากทีเดียวในวันนี้ ซึ่งพอจะสรุปเป็นทิศทางเดียวกัน คือ 1. ปาซิเฟียจะเป็นผู้นำทางการค้าอาเซียนแทนประเทศสิงคโปร์ ภายใน 3 ปี 2. ปาซิเฟียจะอาศัยเส้นทางทางเมืองระหว่างประเทศโดยเฉพาะมหาอำนาจ ทำให้ประเทศ สมาชิกต้องเกรงใจผม 3. ปาซิเฟียจะใช้ประเทศไทยเป็นหัวหอกในการได้เด้านี้..."

หากนำคุณสมบัติของสมชายดังกล่าวข้างต้นมาเปรียบกับสถานศึกษาจะเป็นสถาบันที่มีการพัฒนาอย่าง ต่อเนื่อง เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้สอดคล้องกับแนวคิดของ วัตคินส์ และมาร์ซิค (Watking and Marsick. 1999 : 78-87 ; cited in Lunenburg and Omstein. 2000 : 17-18 ; อ้างถึงใน สุนทรโคตรบรรเทา. (2551) ที่พัฒนาข้อ ปฏิบัติสำหรับผู้บริหารในการส่งเสริมให้โรงเรียนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ 7 ประการ ดังต่อไปนี้

1.สร้างโอกาสการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (Create Continuous Learning Opportunities) หมายความว่า การเรียนรู้ เป็นกระบวนการต่อเนื่อง (Leaning is Ongoing) ให้นำมาใช้อย่างมียุทธวิธีและงอกงามออกไปจากตัวงาน เองผู้บริหารและครูมีโอกาสดูสิ่งที่คุณกำลังเรียนรู้จากสิ่งริเริ่มใหม่ (New Initiatives) อาจดูผลลัพธ์เป็น

โอกาสที่จะเรียนรู้ว่าทำไมสิ่งๆใหม่จึงไม่ประสบความสำเร็จและอาจเริ่มโครงการเพื่อทดลองกับการเปลี่ยนแปลงอาจทำให้โครงการน่าสนใจอาจหาวิธีใช้เทคโนโลยีให้ดีขึ้น เพื่อให้คณะครูมีทักษะใหม่ๆ นอกจากนี้โรงเรียนอาจใช้แนวทางต่างๆ ร่วมกัน เช่น ให้ความ สนับสนุนงบประมาณ และสิ่งตอบแทนอื่นๆเพื่อการพัฒนาวิชาชีพชั้นสูง

2. ส่งเสริมการซักถามและสนทนา (Promote Inquiry and Dialogue) กุญแจสำคัญของข้อปฏิบัติคือวัฒนธรรมที่บุคคลถามคำถามอย่างอิสระเต็มใจที่จะนำประเด็นปัญหาที่ยากมาอภิปรายบน โต๊ะทำงานและเปิดกว้างรับฟังและให้ข้อมูลย้อนกลับในทุกระดับ ยุทธวิธีในการนำข้อปฏิบัติไปใช้ ได้แก่การใช้สนทนา (Dialogue) และการถามคำถามในที่ประชุมและในชั่วโมงเรียน

3. ส่งเสริมความร่วมมือและการเรียนรู้เป็นหมู่คณะ (Encourage Collaboration and Team Learning) ข้อปฏิบัติที่เกี่ยวข้องในระดับนี้เน้นไปที่ความร่วมมือและทักษะในการทำงานเป็นหมู่คณะ (Teams) อย่างมีประสิทธิภาพ บุคคลในโรงเรียนรวมกันเป็นกลุ่มย่อยๆ ส่งเสริมให้เข้าถึงที่ตนรู้มาคุยกันที่โต๊ะอย่างสม่ำเสมอและเน้นการสร้างคณะทำงานการใช้โรงเรียนเป็นฐาน

4. สร้างระบบเพื่อแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ (Create Systems to Capture and Share Learning) ยุทธวิธีนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้อมูลทางเลือกในการแลกเปลี่ยนความรู้ ได้แก่การเก็บรวบรวมบทเรียนที่ได้เรียนรู้มาและประมวลให้เป็นแนวคิดใหม่ๆทุกคนมีส่วนเกี่ยวข้องในการเป็นผู้ร่วมสร้างความรู้ก่อนนำไปใช้มีการยอมรับความสำเร็จของกันและกัน และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นด้านต่างๆ

5. สร้างพลังให้บุคคลไปสู่วิสัยทัศน์การร่วมมือ (Empower People toward a Collective Vision) หลักในความสำเร็จในข้อปฏิบัตินี้ คือ ทุกคนในองค์กรมีส่วนร่วมเพื่อให้ได้รับการยอมรับวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Shared Vision) โรงเรียนอาจเชิญผู้มีส่วนได้เสียมาร่วมเสนอแนวคิดของตน

6. เชื่อมโยงองค์กรให้เข้ากับสภาพแวดล้อม (Connect the Organization to its Environment) โรงเรียนสามารถกำหนดเกณฑ์มาตรฐานเพื่อบรรลุความเป็นเลิศ และเพื่อแก้ปัญหาคล้ายๆ กันและสามารถสำรวจสภาพแวดล้อม เพื่อหาแนวโน้มใหม่ ๆ โดยใช้ฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีเข้าช่วย มีการสื่อสารกับนักเรียนอื่นๆ ได้ทั่วโลก หรือออกแบบรายการเพื่อให้บุคคล คณะครูนักเรียน และกลุ่มชุมชนต่างๆ มาพบกันในความสนใจพิเศษที่เหมือนกันได้

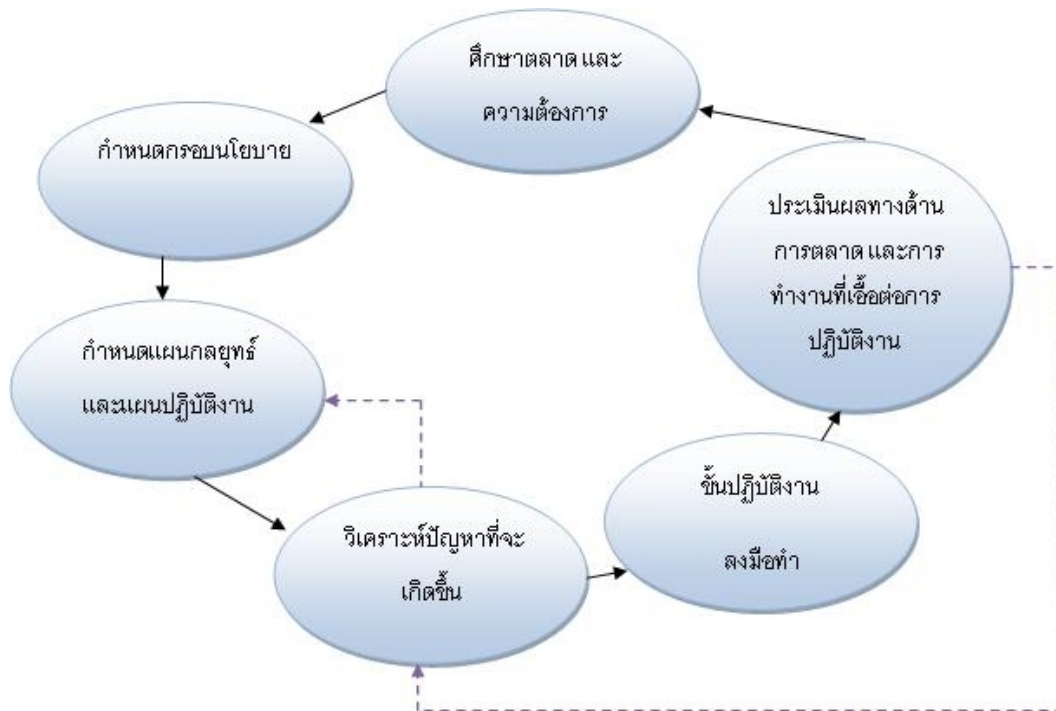
7. ให้ภาวะผู้นำเชิงยุทธวิธีเพื่อการเรียนรู้ (Provide Strategic Leadership for Learning) ผู้นำที่เป็นต้นแบบของการเรียนรู้ เป็นกุญแจสำคัญสำหรับองค์กรแห่งการเรียนรู้ผู้นำคิดอย่างมียุทธวิธีเกี่ยวกับวิธีใช้

การเรียนรู้เพื่อพองค์การเดินไปสู่ทิศทางใหม่ผู้นำโรงเรียนสามารถอภิปรายแผนการพัฒนาและจัดให้มี
ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับโอกาสเพื่อการเรียนรู้และใช้แหล่งต่างๆ เพื่อเกื้อหนุนการพัฒนาบุคลากร

เมื่อนำลักษณะการทำงานของสมชายมาเปรียบเทียบกับคำถามพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนา
หลักสูตรของไทเลอร์ (Ralph W. Tyler) พอจะสรุปได้ ดังนี้

คำถามพื้นฐาน 4 ประการ	หลักการทำงานของสมชาย
What is the purpose of the education? มีจุดมุ่งหมายอะไรบ้างในการศึกษา	ศึกษาความต้องการของตลาด
What educational experiences will attain the purposes? มีประสบการณ์การศึกษาอะไรบ้างที่โรงเรียนควรจัดเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายในการศึกษา	การวางแผนกำหนดกรอบ การดำเนินงาน
How can these experiences be effectively organized? จัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างไรให้มีประสิทธิภาพ	การกำหนดกลยุทธ์และดำเนินการ
How can we determine when the purposes are met? ประเมินประสิทธิผลของประสบการณ์ในการเรียนอย่างไร	การประเมินการตลาด

จากการทำงานของสมชาย สรุปเป็นภาพได้ ดังนี้

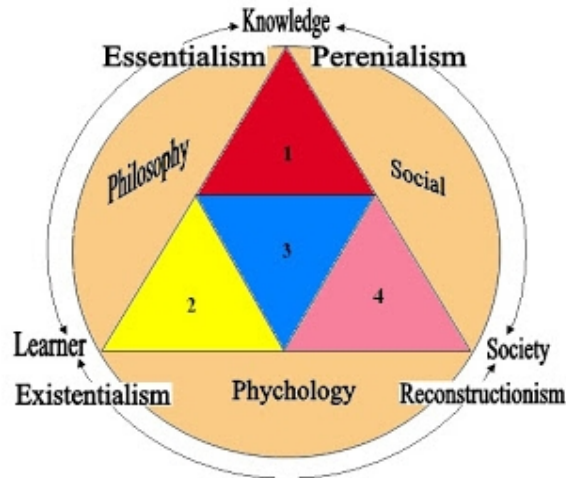

จากคำถามพื้นฐาน 4 ประการของไทเลอร์สามารถแสดงความสัมพันธ์ของหลักการสร้างหลักสูตรดังต่อไปนี้

คำถามพื้นฐาน 4 ประการ	หลักการสร้างหลักสูตร
What is the purpose of the education? มีจุดมุ่งหมายอะไรบ้างในการศึกษา	การวางแผนหลักสูตร (Planning)
What educational experiences will attain the purposes? มีประสบการณ์การศึกษาอะไรบ้างที่โรงเรียนควรจัดเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายในการศึกษา	การออกแบบหลักสูตร (Design)
How can these experiences be effectively organized? จัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างไรให้มีประสิทธิภาพ	การจัดการหลักสูตร (Organize)
How can we determine when the purposes are met? ประเมินประสิทธิผลของประสบการณ์ในการเรียนอย่างไร	การประเมินหลักสูตร (Evaluation)

อย่างไรก็ตามในการพัฒนาหลักสูตรจะต้องศึกษาปัจจัยต่างๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อการดำเนินการและผลลัพธ์ เป็นต้นว่า บริบทสิ่งแวดล้อมด้านการเมือง พหุวัฒนธรรม (Social Context) ที่แตกต่างกัน ดังนั้นการศึกษาในยุคปัจจุบันจำเป็นต้องศึกษาสภาพบริบทนั้นๆ อย่างชัดเจนทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกซึ่งสอดคล้องกับเหตุการณ์ในเรื่องเจ้าพ่อการค้า เมื่อสมชายเป็นผู้นำประเทศปาซิฟิก เขาแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนในการวิเคราะห์บริบทด้านต่างๆ ทั้งของประเทศตนและประเทศเพื่อนบ้าน โดยการเปรียบเทียบและสรุปได้ว่า "...กับอิน โคนีเซีย ปาซิฟิกแพ้ในเรื่องจำนวนพลเมืองแต่ชนะในเรื่องรายได้ต่อหัว กับบรูไน ปาซิฟิกแพ้ในด้านรายได้ต่อหัวแต่ชนะในด้านความสมดุลของทรัพยากร กับฟิลิปปินส์ ปาซิฟิกแพ้ในการสนับสนุนจากรัฐ แต่ชนะในด้านความสงบภายใน กับสิงคโปร์ ปาซิฟิกแพ้ในการกระจายรายได้ของพลเมือง แต่ชนะในการมีเส้นสายต่างประเทศที่สมดุล กับมาเลเซีย ปาซิฟิกแพ้ในการเป็นแหล่งผลิตสินค้าโภคภัณฑ์บางชนิด แต่ชนะในการปรองดองของพลเมือง และกับประเทศไทย ปาซิฟิกแพ้ในด้านทำเลที่ตั้งของประเทศ แต่ชนะในด้านความคิดก้าวไกลของผู้บริหารระดับรัฐบาล..."

ในการพัฒนาหลักสูตร อาจนำเสนอด้วยรูปแบบจำลองที่เรียกว่า **SU Model** โดยมีรูปแบบ ดังนี้

SU Model คือ รูปแบบจำลองโลกแห่งการศึกษา โดยประกอบด้วยวงกลม ซึ่งเปรียบเสมือน โลกที่มีองค์ประกอบพื้นฐานสำคัญอย่างน้อย 3 ประการ คือ 1) พื้นฐานทางปรัชญา 2) พื้นฐานทางจิตวิทยา และ 3) พื้นฐานทางสังคม โดยมีสามเหลี่ยมแห่งการศึกษาที่มีองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่

* **ด้านความรู้** กำกับด้วยปรัชญาทางการศึกษา 2 ปรัชญา คือ ปรัชญาสารัตถนิยม (Essentialism) ซึ่งมีแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนเพื่อเป็นการสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมประเพณี และ ปรัชญา นิรันดรนิยม (Perennialism) ที่มีแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนด้วยเหตุผลเรียนรู้ในสิ่งที่ป็นเนื้อหาสาระที่มั่นคง

* **ด้านผู้เรียน** กำกับด้วยปรัชญาการศึกษาอัตถิภาวนิยม (Existentialism) ซึ่งมีแนวคิดที่ให้นักศึกษามีเสรีภาพในการเลือกด้วยตนเองมีแนวทางการจัดการศึกษาโดยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเลือกประสบการณ์ในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

* **ด้านสังคม** กำกับด้วยปรัชญาการศึกษาปฏิรูปนิยม (Reconstructionism) โดยมีแนวคิดในการจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนควรเป็นไปเพื่อการพัฒนาสังคมเนื่องจากสังคมมีปัญหา

ในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาต้องตอบสนองด้านผู้เรียนด้านสังคมและด้านความรู้ โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานทางการพัฒนาที่สำคัญ คือ พื้นฐานทางสังคม พื้นฐานทางจิตวิทยาและพื้นฐานทางปรัชญาและภายในสามเหลี่ยมการศึกษาจะประกอบด้วยสามเหลี่ยมเล็กๆ 4 ภาพซึ่งเป็นการจำลองขั้นตอนในการจัดทำหลักสูตรของไทเลอร์โดยประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 คือ การวางแผน (Planning) ซึ่งจะเห็นว่ากำกับด้วยความรู้ (Knowledge) และจะสอดคล้องกับคำถามที่หนึ่งของไทเลอร์ คือมีจุดมุ่งหมายอะไรบ้างในการศึกษาที่โรงเรียนต้องแสวงหา เพราะว่าหลักสูตรต้องวางแผนให้มีเนื้อหาครอบคลุมในสิ่งที่ผู้เรียนต้องรู้และต้องเรียน

ขั้นตอนที่ 2 คือ การออกแบบ (Design) ซึ่งจะเห็นว่ากำกับด้วยผู้เรียน (Learner) และจะสอดคล้องกับคำถามที่สองของไทเลอร์ คือมีประสบการณ์การศึกษาอะไรบ้างที่โรงเรียนควรจัดเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายในการศึกษา เพราะว่าหลักสูตรต้องออกแบบมาเพื่อให้จัดกิจกรรมหรือประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดความรู้แก่นักเรียน

ขั้นตอนที่ 3 คือ การจัดการหลักสูตร (Organize) ซึ่งจะเห็นว่ากำกับด้วยผู้เรียน (Learner), ความรู้ (Knowledge) และสังคม (Society) และจะสอดคล้องกับคำถามที่สามของไทเลอร์คือจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างไรให้มีประสิทธิภาพเพราะว่าการจัดการหลักสูตรให้ได้ประสิทธิภาพ คือการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพเพื่อนักเรียนเกิดความรู้และบรรลุวัตถุประสงค์พร้อมกับสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการอยู่ในสังคม

ขั้นตอนที่ 4 คือ การประเมิน (Evaluate) ซึ่งจะเห็นว่ากำกับด้วยสังคม (Society) และจะสอดคล้องกับคำถามที่สี่ของไทเลอร์ คือประเมินประสิทธิผลของประสบการณ์ในการเรียนอย่างไรเพราะว่าการประเมินผลการเรียนความรู้และการจัดการเรียนการสอนจะทำให้นักเรียนได้ความรู้ที่สามารถนำไปใช้ในสังคม

บทส่งท้าย “เข้าพ่อการตลาด”

จากการวิเคราะห์หัตถ์นิยายเรื่อง เข้าพ่อการตลาด ทำให้เห็นมุมมองที่สำคัญหลายประการในการวางแผนการดำเนินงานเพื่อให้ประสบความสำเร็จ และได้ข้อคิดในการดำเนินชีวิตด้วย จะเห็นว่า ความสำเร็จในชีวิตคนนั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับโชคความตนเองคือผู้กำหนดและกำกับทิศทางการเดินของตนได้นอกจากนี้การได้รับการศึกษาจะทำให้มีโอกาสหลายอย่างในการดำเนินชีวิต เช่น สมชาย ที่มีโอกาสได้ศึกษาต่อที่ประเทศอังกฤษ ทำให้เขาได้เรียนรู้กลยุทธ์ต่างๆ ในเชิงธุรกิจ ได้มีโอกาสเข้าสมาคมชั้นสูง มีโอกาสเลือกคู่ชีวิตคือลินดา ซึ่งเป็นคู่คิดของสมชาย และมีบทบาทในการสนับสนุนสมชายให้ประสบความสำเร็จ เปรียบเหมือนโค้ชที่ดี จากรายละเอียดต่างๆ ที่กล่าวมา พอจะสรุปเป็นแนวทางในการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาหลักสูตรได้ ดังนี้

1. การวางแผนการดำเนินงานต้องมีการประเมินความต้องการจำเป็น(Need Assessments)
2. การดำเนินงานต้องมีการวางแผนกลยุทธ์ เพื่อให้มีโอกาสประสบความสำเร็จ
3. ต้องมีวิสัยทัศน์เพื่อกำหนดทิศทาง หรือเป้าหมายของการดำเนินงาน
4. มีรูปแบบการพัฒนาที่ชัดเจนและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
5. มีโค้ชที่ดี หรือเครือข่ายสนับสนุนการจัดการศึกษา

จากแนวทางที่กล่าวมานี้ จัดเป็นส่วนที่ช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้การพัฒนาหลักสูตร ตลอดจนการทำงานต่างๆ มีโอกาสประสบความสำเร็จตามที่มุ่งหวังไว้